MONTE CHRISTO

ALEXANDER DUMAS

ALEXANDER LICHÝ

Režie: **Saša Lichý**

Výprava: **Miroslav Melena**

Hudba: **Jan Tomšíček**

Představení řídí: **Jan Králík**

Text sleduje: **Soňa Šimberová**

AND

AND

THE COUNT

DUCHESS OF YORK,

MONSIEUR

D'ARTOIS.

MADAME TUSSAUD,

Lately arrived from the Continent,

Artist to Her late ROYAL HIGHNESS MADAME ELIZABETH, SISTER to LOUIS XVIII.

Most respectfully informs the Nobility, Gentry, and the Public, that her

UNRIVALLED COLLECTION

Of Whole-Length

FIGURES,

AS LARGE AS LIFE,

CONSISTING OF

83 *Public Characters,*

Which have lately been exhibited in Paris, Dublin, Edinburgh, &c.

IS NOW OPEN FOR INSPECTION, AT THE

MAGNIFICENT MERCATURA,

No. 29, St. James's Street.

CHARACTERS AS FOLLOW:

THE FULL-LENGTH PORTRAIT MODELS

Co tomu říkáte, pane Lichý?

Divadlo nesmí být přísné, ani na diváky, ani na sebe. Pokud bude přísné na diváky, bude si každý rozmýšlet jestli nemá zvolit něco méně přísnějšího — to už je otázka české povahy. Pokud bude divadlo příliš přísné na sebe, dostane se na okraj svých možností, tam bude červená stopka a za tou stopkou něco, po čemž se nedá jet ani tou nejmenší rychlostí. Za ní je jen ohraničený prostor jeviště, ve kterém se dá uskutečnit jen scéna v lese, v salónu, na hradě, v podhradí či v zájezdním hostinci. Ale smysl našeho podnikání by chtěl mít co nejširší rozměr. Žárlivě pozorujeme, že televize a film dovedou docela autenticky předvádět užaslému divákovi světové války, lety do vesmíru, objevování Antarktidy, ba dokonce i živelné pohromy. Jsme-li jako divadlo v situaci, že musíme konkurovat těmto velmocem, musíme na jevišti zahrát potopu světa právě tak, jako výbuch Vesuvu — křižáckou výpravu právě tak, jako karneval v Rio de Janeiru. Musíme si připustit, že na divadle uskutečníme to, co je zdánlivě neuskutečnitelné. Tím zdánlivě neuskutečnitelným je inscenace slavného románu Alexandra Dumase: Hrabě Monte Christo. Pomíjíme-li skutečnost, že za dvě hodiny se musí odehrát historie čtvrtstoletí, nemůžeme pominout, že hrdinové příběhu vykonají po jevišti různými plavidly téměř novou cestu kolem světa. Bylo by ovšem strašně formální, kdybychom hru hráli jen z těchto důvodů. Neobyčejný půvab této romantické historky má v sobě skrytu zcela současnou přitažlivost. Existují-li ve světě základní lidské pohnutky, které vyjadřují dramata a historie, je touha po pomstě jednou z nich. Naskýtá se otázka, jak daleko má příběh Monte Christa k pohádce a já na to odpovídám: Ano, Monte Christo je pohádka pro dospělé s pohádkovým podkladem, s motivem křivdy, msty, lásky, jaká sluší všem pohádkářům, kteří stvořili komplex »Tisíce a jedné noci«, nebo které známe pod jménem Andersen, bratří Grimmové nebo Miene. Připoutáme-li tedy pohádku k vznešené ironii, kterou vládne divadelní mašinérie, nevznikne jenom zábavný večer, ale vznikne i pro každého diváka v hledišti splnění jeho prvotního lidského povzdechu, který hned na začátku pronáší v naší hře pan Dantés: »Chci prožít sen, dám za to co chcete!«

Zbývá ještě vyznat se z toho pošetilého nápadu, proč jsem umístil Monte Christa do panoptika madame Tussaud. Zdálo se mi totiž, že tak jako pro mne, tak i pro všechny lidi, kteří mají smysl pro humor je zajímavé a napínavé, když něco neživého, strnulého, na obdiv vystaveného, náhle oživne. To náhlé oživnutí může být předmětem komedie i tragedie. Může způsobit opakování historie, anebo taky malou vzpouru proti populárnímu románu.

V každém případě o dobrodružství víc, než jedno dobrodružství mstivého kapitána Dantése.

Tak tohle všechno mě zlákalo jako režiséra i jako pilného čtenáře sáhodlouhých historií Alexandra Dumase. Ačkoliv na konci těchto slavných románů není ona známá policejní poznámka »Co se nehodí škrtněte«, škrtal jsem jen co se nehodilo pro netrpělivou vnímavost moderního čtenáře — diváka.

Saša Lichý

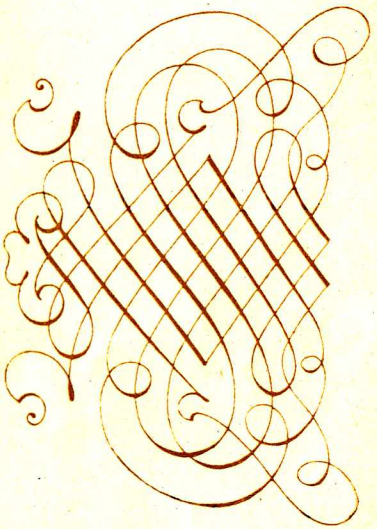

OSOBY A OBSAZENÍ

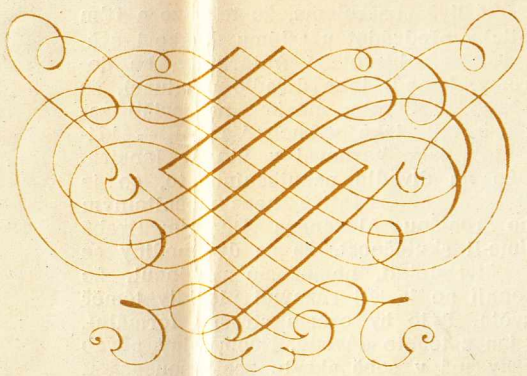

Jean Paul Fabigott, správce panoptika	**Milan Šulc**
Pan Poppin, jeho pomocník	**Jindřich Dvořák**
Cizinec Dantés	**Jan Filip**

EXPONÁTY PANOPTIKA

1.	Mercedes	**Jana Postlerová**
2.	Fernando, později de Morcerf	**Jiří Zach**
3.	Villefort, královský prokurátor	**Václav Roštlapil**
4.	Danglars, bankéř	**Milan Sova**
5.	Caderousse	**Jiří Čeporan**
6.	Napoleon a Bertuccio	**Arnošt Borovec**
7.	Ludvík, král	**Milan Koutný**
8.	Královna (totiž madame Tussaud, zakladatelka panoptika)	**Štěpánka Ranošová**
9.	Benedetto	**Jaroslav Tuček**
10.	Abbé Fária	**Karel Vašíček**
11.	Noirtier	**Ivo Kubečka**
12.	Albert Morcerf	**Petr Popelka**
13.	Evženie Danglarsová	**Milada Albínová**
14.	Paní Danglarsová	**Lída Bednářová**
15.	Haydé	**Marie Viková**

a další

Premiéra 4. 4. 1968

Otevřený anonymní dopis panu Dantésovi, alias Hraběti

MONTE CHRISTO

Panoptikum je svět sám pro sebe. Žiješ, něco uděláš, jsi slavný, zemřeš a dostaneš se do učebnic, románů, ale taky do panoptika, kde před tebe postaví číslo, v katalogu tě popíší a tak uchovají pro věky. Průvodce k tobě vodí skupinky lidí, odemele před tebou naučená slova, lidi si tě prohlédnou a jelikož si na tebe nesmí sáhnout (DOTÝKAT SE ZAPOVÍDÁ!), odpochodují k číslu dalšímu. A ty tam stojíš a předvádíš se. V patřičném světle, kostýmu, póze.

A potom přijde večer. Průvodce nechá uklidit, tebe otřít, vyprášit a zhasne světla, zavře brány. Co potom děláš ty? Lidi si myslí, že nic. Že tam stojíš jako kus vosku až do chvíle, než průvodce znovu otevře. Ale to si myslí jen lidi bez fantazie.

Já však vím velmi dobře, že žiješ dál svým životem, že pokračuješ tam, kde tě život sklátil. Že dovedeš využít té vzácné možnosti, kterou ti dal tvůj tvůrce, když tě znovu zhmotnil z vosku. Taky jen nevšímavý hlupák by vydržel stát třeba vedle Marie Terezie a neříci jí ani slůvko. Nebo se nečinně dívat na dívku, která stojí na dosah hrozných rukou nejslavnějšího mordýře žen Landrua a spolu se šlechetným srdcem jednoho ze tří mušketýrů, byť měl i uraženou špičku nosu, ji nevzít pod ochranu.

Ne, ne. Já dobře vím, co tam v noci vyvádíte! Jak zapletáte své osudy a jak hýbete kolem dějin. Já dobře vím, jak všichni chcete být jinými, než jste byli, když jste ještě byli. Jak se vám protiví hrát znovu a znovu svůj příběh. Mně taky. Ale abyste byli tím, čím jste a tím proč jste se tam dostali, musíte hrát svůj příběh. Znova a znova. Ať se vám to líbí nebo ne. Ale to je tím, že jste v panoptiku.

A o Vás, pane Dantési, dobře vím, jak jste se tam dostal. Jednoho dne jste se toulal chmurnými prostorami panoptika a jako ostatní zvědavě okukoval figuríny. Viděl jste zde krále, královny, státníky, revolucionáře, slavné padlé dívky, kardinála, vraha, mušketýra, samet, krajky, kokardy. A vy, obyčejný kapitán Dantés, opojen nádherou a slávou jste si řekl: »A co já? Já jsem vosk?« A to byl Váš krůček do divadla voskových figur.

Vy, pane Dantés, vy jste nezemřel. Nezlákat Vás panoptikum, tak jste žil možná dodnes. Co, možná? Určitě! Seděl byste někde v úřadě, na loktech glotové rukávy a žvýkal byste o přestávce svůj denní tvrdý rohlík (kvůli žlučníku), četl byste si v nějakém románu pana Dumase překrásný, romantický příběh hraběte Monte Christa a nespokojeně (ostatně jako vždy) byste knihu s posledním soustem zasunul do šuplíka svého stolu, nemoha se vrátit z dálek nepoznaných dobrodružství k razítkům svého úřadu.

Chodil byste do panoptika obdivovat purpur královských plášťů, dýku v prsou Maratových a ruce mordýře žen, chodil byste do divadla vzít si to, co Vám život uprostřed razítek, dirkovaček a sešívaček, fasciklů a podložek odepřel. Byl byste věčně nespokojený s šedí svého života.

Pane Dantés! Nechci Vás obviňovat pro Váš útěk do snů. Pro Vaši dezerci ze současnosti, pro Váš útěk ze spoluzodpovědnosti rozhodovat o osudech kontinentů, států, národů a lidí, z tíhy, která nás drží tak při zemi. Chci se Vám jen přiznat, že Vám závidím z plna vyprahlého srdce odkud zmizely sny a romantika. Patříte na pranýř za svoji odvahu překročit hadrové zábradlí panoptika a postavit se k číslu exponátu. Dívat se na nás ve své voskové ztrnulosti jako na zajímavé exponáty, které k Vám, jelikož se sami nemůžete hýbat, někdo vodí.

Vy, pane Dantés, Vy jste pro nás právě tak nebezpečný jako Jan Hus, Johanka z Arcu. Víte proč? Protože jste dokázal to, co já jsem chtěl dokázat, ale nedokázal jen proto, že jsem si našel, za pomoci všech ostatních, všechny možné důvody proč to nemohu dokázat. Vy jste je vyvrátil. A to Vám neodpustíme, Vy ... Vy ... hadráři Dantési!

Návštěvník panoptika Madame Tussaud

D

Dumas Alexandre st., 1803 — 1870, franc. spisovatel a dramatik, autor mnoha románů, převážně s historickou tématikou (nejznámější: Tři mušketýři 1844, Hrabě Monte Christo 1844 — 1845, Paměti lékařovy 1848, a další) a historických dramat (Jindřich III. aj.). Napodobení literárního stylu romantiků a napínavostí děje vděčí jeho díla za širokou popularitu. Je zajímavé, že jeho romány žijí na divadle více, než jeho divadelní hry.

M

Monte Christo, 10 km², neobydlený ostrůvek v tyrhenském moři na jih od Ostrova Elby (Napoleon), známý z románu A. Dumase Hrabě Monte Christo.

P

Panoptikum, místnost se sbírkami všeho druhu, zvláště voskových figur a rarit.

(Ze zahraničních pramenů.)

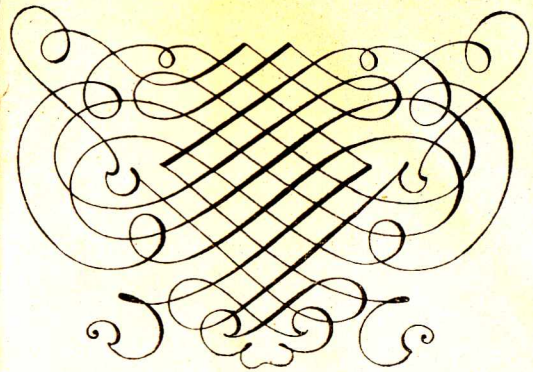

T

Madame Tussaud — museum voskových figur, nejproslulejší panoptikum světa starší jednoho a půl století. Mme Tussaud, nar. 1761 ve Strasbourgu. Po sňatku s Mr. Bernardem Tussaud založili museum voskových figur v Londýně na Baker Street, poblíž domu Sherlocka Holmese. V roce 1925 vyhořelo, bylo znovu zřízeno. V roce 1940 bylo zničeno za náletu na Londýn a po skončení druhé světové války znovu obnoveno na Road Parc poblíž Hyde Parcu. Po smrti Mme Tussaud vedli museum její synové Joseph a Francis, později vnuci Bernard a John. Dnes spravují museum pravnuci Bernard a Angelo.

(Opsáno z malého Slovníku naučného.)

Program připravil Ivan Taller — výtvarník programu Miroslav Melena — fotografie František Krasl — typografická spolupráce Lubomír Kus — vydalo Divadlo Petra Bezruče v Ostravě — vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 1,80 Kčs.
T — 11 80898

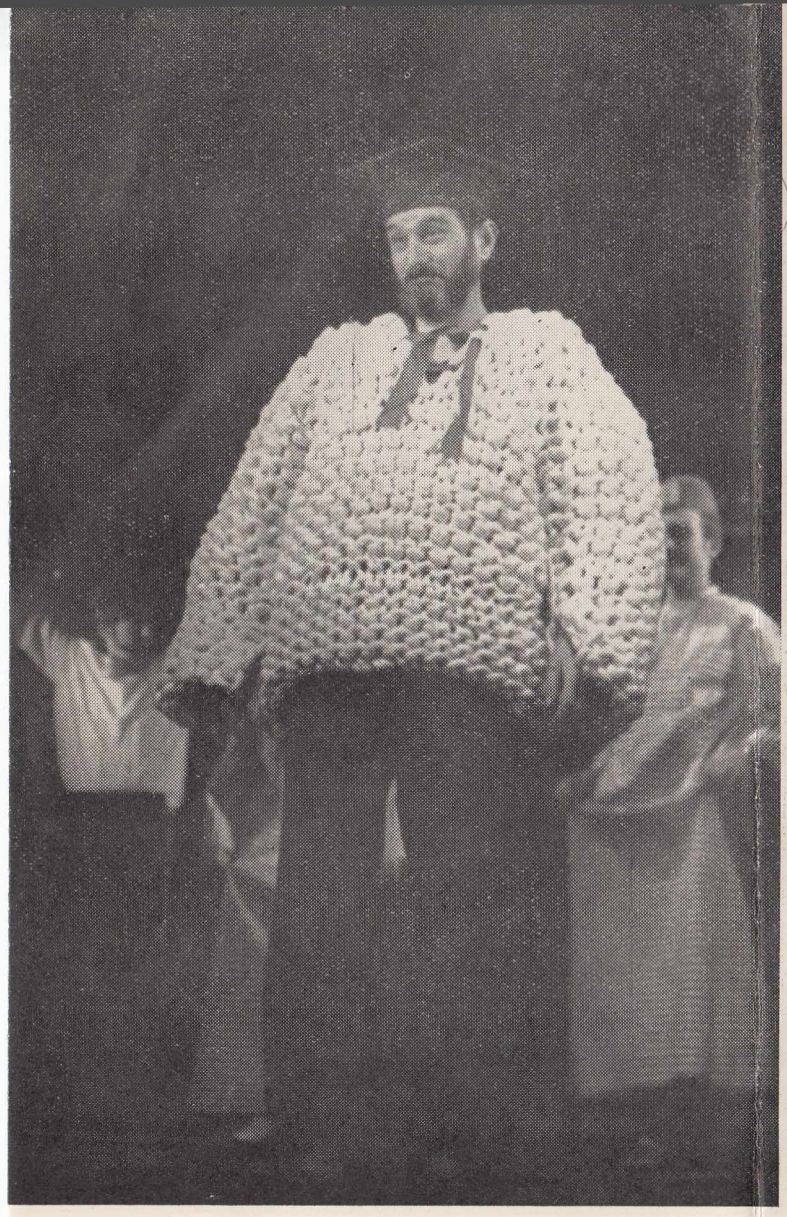

Jiří Čeporan (Žalářník)

Milan Šulc (Král) — Lenka Fišerová (Šeherezáda)

Vratislav Blažek: **Šeherezáda**
režie: **Pavel Hradil**
výprava: **Otakar Schindler**

Vratislav Blažek: **Šeherezáda**
režie: **Pavel Hradil:**
výprava: **Otakar Schindler**

Otakar Prajzner (Fešák) — Jan Odl (Poeta) — Pavel Handl (Kalif)

Vratislav Blažek: **Šeherezáda**
režie: **Pavel Hradil:**
výprava: **Otakar Schindler**

Lenka Fišerová (Šeherezáda) — Jan Filip (Šahryjár) — Milan Šulc (Král)

Vratislav Blažek: **Šeherezáda**
režie: **Pavel Hradil:**
výprava: **Otakar Schindler**

Milan Šulc (Král) — Lenka Fišerová (Šeherezáda)

Madame Tussaud

Štěpánka Ranošová

THE [illegible]

FIELD MARSHAL THE DUKE OF WELLINGTON,

ADMIRAL [illegible],
FIELD [illegible] BLUCHER,
RIGHT [illegible] WILLIAM PITT,
RIGHT [illegible] C. J. FOX,
SIR FR[illegible],
RIGHT HONOURABLE H. GRATTAN,
RIGHT HONOURABLE J. P. CURRAN,
REV. DR. ADAM CLARKE,

REV. JOHN KNOX,
REV. JOHN WESLEY,
EXACT LIKENESS OF QUEEN ELIZABETH,
MARY QUEEN OF SCOTS,
PRINCE CHARLES STUART, the Pretender,
MADAME CATALANI, the celebrated Singer,
S. ROSEBERRY, ESQ.
THE ARTIST AND HER DAUGHTER.

ELFI BEY, with his favorite HUNGARIAN SLAVE, and three most beautiful CIRCASSIANS,

The celebrated Cossack, **ALEXANDER SEMLENUTIN.**

The other Subjects compositing this unique Exhibition, consisting of Portrait Characters, in full Dresses, as large as Life, correctly executed, may be classed as follow:

THE LATE ROYAL FAMILY OF FRANCE, viz.

THE KING, QUEEN, PRINCESS ROYAL AND DAUPHIN; MADAME ELIZABETH, SISTER TO THE KING;
With M. DE CLERIE, Valet du Roi.

Celebrated Characters of the past and present Time, viz.

POPE PIUS VI.
HENRY IV. of France.
DUC DE SULLY.

FREDERIC THE GREAT, of Prussia,
M. DE VOLTAIRE,
J. J. ROUSSEAU,

DR. FRANKLIN,
GENERAL WASHINGTON, of America,
COUNT DE MIRABEAU.

NAPOLEON BUONAPARTE,

Taken as he appeared on board the BELLEROPHON, by the Artist.

MARIA LOUISA, Empress of France,
MADAME BUONAPARTE,

ARCHDUKE CHARLES, of Austria,
MONSIEUR TALLEYRAND,

L'ABBE SIEYES,
EX-CONSUL CAMBECERES.

One of Buonaparte's MAMELUKE GUARDS.

REMARKABLE CHARACTERS, SUBJECTS, &c.

MADAMOSELLE BRUSIER DE PRERIGORD, who foretold the French Revolution,
PRINCESS DE LAMBALLE, who was murdered by the Revolutionary Mob at Paris,
MADAME DU BARRE, the Mistress of Louis XV. who was guillotined at Paris,
MADAME ST. AMARANTHE, guillotined for refusing to be the Mistress of Robespierre.
CHARLOTTE CORDE, who suffered by the Guillotine for the Assassination of Marat,
MARAT in the Agonies of Death, after receiving the fatal Wound,

HEADS OF ROBESPIERRE, FOUQUELIER, THIONVILLE, HERBERT, AND CARRIERE, as they appeared after the Guillotine,

AN OLD COQUETTE, who teased her Husband's Life out—THE FAMOUS FREDERICK, BARON TRENK,
TWO BEAUTIFUL INFANTS—COLONEL DESPARD—DR. S. SOLOMON, of Gilead House, Liverpool,
SOLDIER OF THE FRENCH NATIONAL GUARDS, in full Uniform.

Curious and Interesting Relics, viz.

The SHIRT of HENRY IV. of France, in which he was assassinated by Ravillac,
And an accurate PORTRAIT of RAVILLAC himself, with various original Documents relative to that Transaction,

A SMALL MODEL OF THE ORIGINAL FRENCH GUILLOTINE,

WITH ALL ITS APPARATUS.

A MODEL of the BASTILE in Paris, in its entire State.